

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку тяжких захворювань, розладів, травм, станів, що дають право працівнику на отримання відпустки без збереження заробітної плати на дитину, якій не встановлено інвалідність» від 27.12.2018 р. № 1162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2018-п#Text>

3. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text>

4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності» від 05.09.2011 р. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11#Text>

5. Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) від 17.06.2005 року. URL: <https://lovdata.no/dokument/NLE/lov/2005-06-17-62>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Риженко І. М.

*кандидат технічних наук, доцент,
член-кореспондент Академії адміністративно-правових наук,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'ячука
м. Рівне, Україна*

Бачинський О. В.

*здобувач кафедри правового забезпечення господарської діяльності
факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

Однією з найбільш ефективних моделей державного інспектування відповідності умов праці всіх найманих працівників встановленим вимогам є модель, яка діє в Польщі. Функціональні обов'язки інспекції праці об'єднані в одну інспекційну систему нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю, включаючи правила і норми безпеки та гігієни праці – Національну інспекцію праці (НІП), підпорядковану Сейму Республіки Польща. Діяльність НІП спрямовується та координується Тристоронньою радою з охорони праці, до складу якої входять 36 осіб, серед них депутати, сенатори,

представники профспілок, організацій роботодавців, інших громадських організацій, які опікуються питаннями праці, а також експерти та представники науки [1].

Необхідно наголосити, що НПІ забезпечує контроль за всіма роботодавцями, зокрема усіма особами (незалежно від їх юридичного статусу), які наймають працівників на основі трудових відносин, незважаючи на форму власності підприємства та кількість зайнятого персоналу. Крім того, НПІ також уповноважена проводити інспекції в будь-якій організації, для якої виконується робота. Відповідно до світової практики державний інспектор праці має бути універсалом, який володіє широким спектром знань, однак при цьому потребує допомоги вузьких спеціалістів, які мають ґрунтовні знання з конкретної галузі: бухгалтерії, економіки, інженерії, юридичної науки, психології, медицини тощо. На сьогодні така практика та ставлення до інспектора праці, розуміння його місця та ролі в системі державних органів відсутнє [1].

В Італії інституційна система безпеки та гігієни праці підпорядковується Міністерству праці та охорони здоров'я, а також Регіональним координаційним комітетам і Координаційним комітетам Автономних провінцій Тренто та Больцано, а також соціальним партнерам. Їх повноваження включають надання консультацій з питань розвитку законодавства, контролю за здоров'ям працівників та його зміцненням. Іншими органами, що беруть участь у процесі забезпечення охорони праці, є Міністерство внутрішніх справ, INAIL (Istituto Nazionale per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro, Італійський орган з питань компенсації робітників, який працює в галузі безпеки та гігієни праці на робочому місці з 1994 року) та CCIAA (Camere di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura, Торгово-промислові палати). CNEL (Consiglio Nazionale per l'Economia e il Lavoro, Національна Рада з питань економіки та праці) також вносить свій внесок у консультативну діяльність та розробляє міркування на прохання парламенту, уряду та регіонів; готує огляди і пропозиції щодо законодавства про трудову та соціальну політику; готує періодичні звіти, дослідження та опитування з цих питань на ринку праці. INAIL спрямований на зменшення ризиків, пов'язаних з роботою, і здійснює інформування, навчання та контроль діяльності у галузі безпеки та гігієни праці на виробництві. Щоб зменшити кількість нещасних випадків на робочому місці та щоб культивувати справжню культуру безпеки праці по всій країні, INAIL розвиває та сприяє постійному удосконаленню розвитку інтегрованої системи захисту працівника та підтримки бізнесу, здатної запропонувати

ефективні, інноваційні, загальнодоступні цільові інструменти контролю за охороною праці [2, с. 121–122].

В Італії нормативно-правове регулювання охорони праці спрямоване на створення та поширення культури безпеки та профілактики, приділяючи при цьому більшої уваги всім видам діяльності та ініціативам, які сприяють підвищенню відповідальності та самосвідомості поведінки працівників, а не тільки визначають стратегію ефективної боротьби з виникненням нещасних випадків на виробництві. Особливістю системи охорони праці в Італії є те, що безпека праці регулюється не тільки державним законодавством, яке до речі посилило відповідальність за порушення вимог техніки безпеки із тяжкими наслідками, а й ефективною внутрішньою політикою підприємств та установ, які використовують найману працю [3, с. 47–48].

У більшості країн інспекції займаються підготовкою стандартів у трудовій сфері, а потім здійснюють моніторинг дотримання цих стандартів. Універсальний, загальний характер нагляду здійснюють інспекції праці Бельгії, Болгарії, Греції, Іспанії, франкомовній Африки та ін. В деяких країнах нагляд носить більш вузький характер (тільки безпеку і здоров'я працівників, праця жінок і дітей). Це відноситься до північних країн, Великобританії та ін. Так, в Бельгії інспекція праці функціонує в складі трьох різних державних департаментів, які підпорядковані одному центральному органу – Міністерству праці. Через такий розподіл координація є досить проблематичною і спостерігається дублювання адміністративних функцій, окремі банки даних та недостатньо узгоджене використання людських і матеріальних ресурсів призводить до збитків та зниження ефективності діяльності. Через це громадянам важко зрозуміти відмінності у сфері впливу окремих систем. Що стосується більшості англomовних африканських та деяких азійських країн, то у них працюють дві служби: інспекція праці, яка відповідає за загальні умови праці та соціально трудові відносини; фабрична інспекція, яка відповідає за безпеку та гігієну праці [4, с. 135–136]. На підставі викладеного доцільно підтримати думку О. Андрійчука, який зазначає, що у сфері державного нагляду і контролю, корисним є досвід Польщі та Італії, у яких інспекції праці діють на сучасному рівні, забезпечено ефективну координацію та співпрацю з недержавними органами, підприємствами і організаціями [5, с. 9].

Таким чином, довід вказаних країн свідчить про те, що в них сформувались досить дієві механізми нагляду і контролю за охороною праці всіх категорій працівників, в тому числі й поліцейських. Зокрема, особливе значення в процесі забезпечення охорони праці поліцейських відіграють поліцейські профспілки, які, окрім здійснення контрольної діяльності, приймають активну участь в лобюванні інтересів

працівників поліції у створенні безпечних умов праці, поліпшення якості надання медичних послуг, реабілітації, захисту законних інтересів членів профспілок у відносинах з наймодавцями (наприклад, з МВС, органами місцевого самоврядування щодо муніципальної поліції).

Література:

1. Біла Г. Зарубіжний досвід діяльності інспекцій праці. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_03\(10\)/11bgmdip.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_03(10)/11bgmdip.pdf)
2. Мельник-Лимонченко О. Р. Досвід Європейського союзу у сфері контролю за забезпеченням охорони праці. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. № 4. 2020. С. 117–122.
3. Фесенко О. О., Лисюк В. М., Сахарова З. М. Порівняльний аналіз складу і обов'язків служб охорони праці в Україні та Італії : зб. тез доп. 79-ї наук. конф. викл. акад., Одеса, 16–19 квіт. 2019 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій ; під заг. ред. Б. В. Єгорова. Одеса, 2019. С. 46–48.
4. Мельник А. В. Адміністративно-правові засади здійснення нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства України : дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.06. Тернопіль. 2019. 204 с.
5. Андрійчук О. В. Зарубіжний досвід правового регулювання нагляду та контролю за додержанням трудового законодавства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2014. № 9-2. Т. 2. С. 7–9.